

ให้ธรรมะกลับมารองโลก

ธรรมะเล่มน้อย

หนังสือธรรมะขนาดพกพา

รายเดือน ๑๒ เรื่อง ๑๒ เล่ม

สำหรับเป็นพื้นฐานศึกษาธรรมปฏิบัติ

ใช้เวลาไม่นานในการทำความเข้าใจ

สามารถมีส่วนร่วมได้โดย...

๑. ผู้ที่อ่านแล้วคิดว่าดีมีประโยชน์
โปรดส่งมอบให้แก่ผู้อื่นต่อ เปรียบดั่งบำเพ็ญทาน.
๒. สมัครสมาชิกได้ที่ห้องหนังสือและสื่อธรรม.
๓. สนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อยตามกำลัง.
๔. เลือกจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อย
เพื่อเผยแพร่ในวาระต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่,
วันเกิด, งานมงคลสมรส, งานเฉลิมฉลอง,
งานบุญ หรืองานฌาปนกิจ ฯลฯ.

ธรรมะเล่มน้อย ใกล้เคียง

อันจะช่วยให้ทุกคนมีพระเจ้าอยู่ในตน มีพระธรรมอยู่ในใจ

ร่วมเป็นเจ้าของภาพ
พิมพ์ธรรมะเล่มน้อยได้ที่
หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ
โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐

รายชื่อหนังสือธรรมะเล่มน้อย

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๖ ประกอบด้วย

๑. ธรรมะเผด็จการ ๒. ความเป็นไปของจิต ๓. ความเข้าใจถูกเกี่ยวกับศาสนา ๔. พุทธบริษัทไม่ต้องใช้ยารงับประสาท ๕. ธรรมที่ลูกของพระพุทธเจ้าควรปฏิบัติ ๖. การบวชคือการบังคับตัวเอง ๗. โทษที่เกิดเพราะไม่มีวินัย ๘. อย่างนั้นเอง ๙. มะพร้าวนาฬิกา ๑๐. ชีวิตโหวด ๑๑. สติ ๑๒. สันติภูมิโก

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๗ ประกอบด้วย

๑. ธรรมะทำไมกัน ๒. แผ่นดินรองรับร่างกาย ธรรมะรองรับจิตใจ ๓. สิ่งที่เราเรียกว่ากิเลส ๔. ธรรมคือสิ่งจำเป็นแก่มนุษย์สำหรับป้องกันและแก้ไข ๕. สิ่งซึ่งเป็นอุปสรรคแก่การเลิกลาย ๖. ทุกสิ่งอยู่เหนือปัญหา ๗. รู้จักธรรมะให้ถึงที่สุด ๘. หลักธรรมที่ทุกคนควรทราบ ๙. ธรรมที่เป็นเครื่องมือในการเดินทาง ๑๐. ผลพลอยได้ที่เนื่องถึงกันและกันในโลก ๑๑. ประโยชน์สูงสุดของธรรมะ ๑๒. ธรรมะคือหน้าที่

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๘ ประกอบด้วย

๑. ธรรมคือหน้าที่ของสิ่งที่มีชีวิต ๒. ชีวิตคู่ ๓. การรู้ อยู่กับรู้ ๔. วันสงกรานต์ ๕. ชีวิตเป็นงานธรรมศิลป์ ๖. ลักษณะความหมายและคุณค่าของวันวิสาขบูชา ๗. หัวใจและความลับของธรรมจักร ๘. บิดามี มารดามี ๙. ให้ธรรมะกลับมาครองโลก ๑๐. ความไม่ยึดมั่น ๑๑. ลอยประทีป ๑๒. วินัยและคุณธรรมสำหรับพัฒนาตน

BUDDHADĀSA INDAPASĀO ARCHIVES

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

ให้ธรรมะ กลับมาครองโลก

โดย
พุทธทาสภิกขุ

ลำดับที่ ๙ ประจำปี ๒๕๕๘

www.life-brary.com

โอวาทแก่พระที่มาทำวัตรที่สวนโมกข์และอื่นๆ
บรรยายเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๑
ผู้ถอดคำบรรยาย: ดวงดาว ฮีงวัฒนากุล
ผู้ตรวจทาน: จรียา สหดิษฐดำรงค์

ให้ธรรมะ กลับมาครองโลก

ณ บัดนี้จะได้วิสาขนาในพระธรรมเทศนา เพื่อเป็นเครื่องประดับสติปัญญา ส่งเสริมศรัทธา - ความเชื่อ และ วิริยะ - ความพากเพียร ของท่านทั้งหลายผู้เป็นพุทธบริษัท ให้เจริญอกงามก้าวหน้าตามทางแห่งพระศาสนาของสมเด็จพระบรมศาสดา อันเป็นที่พึ่งของสัตว์ทั้งหลาย กว่าจะยุติลงด้วยเวลา

ธรรมเทศนาในบัดนี้เป็นธรรมเทศนาพิเศษ ปรารภเหตุเนื่องด้วยท่านทั้งหลายได้

มาประชุมกันในสถานที่นี้ ในลักษณะอย่าง
นี้ ด้วยความมุ่งหมายอย่างนี้ อาตมาผู้เป็น
เจ้าถิ่นก็ขออนุโมทนา ขอต้อนรับท่านทั้ง
หลายด้วยธรรมปฏิบัติสนธิธรรมตามโอกาสที่จะพึง
กระทำได้

ท่านทั้งหลายมาในที่นี้ด้วยเจตนา
ว่ามาเยี่ยมสวนโมกข์ ก็ควรจะได้อะไร
เกี่ยวกับสวนโมกข์กลับไป ดังนั้นจึงต้องรู้ว่า
สวนโมกข์นั้นมันคืออะไร โดยใจความแล้ว
สวนโมกข์ก็คือสถานที่ที่จัดไว้ สำหรับให้ความ
สะดวกในการที่จะทำจิตใจของตนให้ถึงซึ่ง
อาการที่เรียกว่าโมกข์ แปลว่าเกลี้ยง คนที่มี
จิตใจเกลี้ยงหมายความว่าจิตใจปรกติ มี
จิตใจบริสุทธิ์ มีจิตใจว่าง มีจิตใจเป็นอิสระ
มีจิตใจเยือกเย็น อย่างนี้เรียกว่ามันเกลี้ยง

หรือว่าเพราะมันเกลี้ยงมันจึงเป็นอย่างนี้

การที่ท่านมาถึงสวนโมกข์ก็เพื่อ
จะมีจิตใจอย่างนี้จึงจะถูกต้อง ถ้ายังไม่มี
ก็พยายามให้มี ในการที่จะพยายามให้มีก็ต้อง
ทำให้เข้าใจในเรื่องนี้ เดียวนี้มานั่งอยู่กลางดิน
เข้าใจว่าจิตใจมันคงจะเกลี้ยงกว่าที่จะนั่งอยู่
บนเรือน เพราะบนเรือนมันเต็มไปด้วยทรัพย์
สมบัติ มันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือ มีสัตว์
สังขาร เป็นที่รักที่พอใจ ทำให้จิตใจถูกปรุง
แต่งวุ่นวายไปไม่มีความเกลี้ยง พอมานั่งลง
กลางดินอย่างนี้ มันก็เกลี้ยงเองโดยอัตโนมัติ
ไม่มากก็น้อย

เพราะว่าธรรมชาตินี้มันเป็นอย่าง
นี้เอง โดยเฉพาะพื้นแผ่นดินนี้มันมีอะไรๆ
แปลกประหลาดอยู่ มันมีลักษณะอาการ

อย่างไรท่านทั้งหลายก็มองเห็นอยู่ พอมัน
หยุด มันเย็น มันนิ่ง มันปรกติที่สุด และเป็น
ที่รองรับสิ่งทั้งหลายทั้งปวง รวมทั้งสัตว์ คน
เหล่านี้ด้วย ได้อาศัยเป็นที่ตั้งสำหรับจะมีชีวิต
สำหรับจะทำทุกอย่าง เราก็ควรจะอย่างน้อย
ก็รู้สึกขอบใจแผ่นดิน

อาตมาอยากจะขอร้องให้ท่านทั้งหลาย
ระลึกไว้เสมอ ไม่มีวันลืมว่าพระพุทธเจ้า
ท่านประสูติกลางดิน คือประสูติบนแผ่นดิน
เมื่อเวลาบ่ายที่สวนลุมพินี และท่านก็ตรัสรู้
กลางดินเมื่อเวลาหัวค่ำที่โคนต้นไม้โพธิ ริม
ตลิ่งแม่น้ำแห่งหนึ่ง และที่ท่านนิพพานเวลา
หัวค่ำ ที่กลางดินที่โคนต้นไม้ในสวนอุทยาน
แห่งหนึ่ง ก็ลองคิดดูเถอะว่ามันเกี่ยวกับแผ่นดิน
ไปเสียทั้งนั้น

ท่านสั่งสอนภิกษุสงฆ์ก็กลางดิน ทำ
สังฆกรรมก็กลางดิน มีปรากฏอยู่ในพระบาลี
กุฎฐิกของท่านก็พื้นดิน นี่อุตสาห์เอามาพูดให้
หมดที่เกี่ยวกับดิน ว่าเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า
อย่างไร เพื่อว่าท่านทั้งหลายเมื่อนั่งลงบนดิน
ก็จะมีจิตใจพอใจ มีปีติว่าได้นั่ง ที่นั่งที่นอน
เช่นเดียวกับของพระพุทธเจ้า เราก็จะมีจิตใจ
เป็นไปในทางที่จะเป็นเช่นนั้นบ้าง คือมีจิตใจ
ที่จะเกลี้ยข่ม จะหยุด จะเย็น จะปรกติ จะเป็น
อิสระ

อยากจะพูดว่าให้เก็บความรู้สึกอันนี้
ไว้ให้มากๆ เมื่อนั่งลงไปกลางดินรู้สึกอย่างไร
ก็ให้เก็บความรู้สึกอันนี้ไว้ให้แน่นแฟ้น พา
กลับไปบ้านด้วย เมื่อไปถึงบ้านแล้วสามารถ
จะทำจิตใจให้เหมือนกับนั่งอยู่ที่ตรงนี้ คือมี

จิตใจเกลียดสมกับคำว่าโมกษะ มันก็จะไม่
เสียที่ที่ว่าได้มาสวณโมกข์ มาเยี่ยมสวณโมกข์
เป็นประจำปี

เพื่อจะเข้าใจคำว่าโมกข์ยิ่งๆ ขึ้นไป
ในทางศาสนานั้น คำว่าโมกข์แปลว่าหลุดพ้น
จากกิเลสทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งก็ย่อมจะหลุด
พ้นจากความทุกข์ทั้งหลายทั้งปวงด้วยเป็น
ธรรมดา เพราะว่ากิเลสเป็นเหตุให้เกิดทุกข์
เมื่อไม่มีกิเลสแล้วความทุกข์ก็ไม่มี ฉะนั้น
ความหลุดพ้นก็หลุดพ้นจากกิเลสนั้นเป็นส่วน
สำคัญ เราจึงศึกษาภายในจิตใจให้รู้จักกิเลส
ให้รู้จักความว่างจากกิเลส แม้ชั่วขณะๆ ก็ยัง
พอจะรู้ได้ว่าความหลุดพ้นนั้นเป็นอย่างไร

หลุดพ้นโดยเด็ดขาดมันก็เหมือนๆ
กับหลุดพ้นชั่วขณะ มันต่างกันตรงที่ว่าอย่าง

หนึ่งมันเด็ดขาด อย่างหนึ่งมันได้ชิมลองดู
ก่อนชั่วขณะๆ และเมื่อจิตใจมันว่างจาก
กิเลสเมื่อไรก็ตาม ที่ไหนก็ตาม พยายามชิม
รสแห่งจิตใจที่มันว่างจากกิเลสนี้ให้ดีๆ จะ
เป็นหนทางให้เกิดความก้าวหน้าไปในทาง
ของความหลุดพ้น ทำให้เกิดความพอใจ
ทำให้เกิดความแน่ใจ เกิดความพยายาม
เกิดความกล้าหาญ ในการที่จะกระทำความ
หลุดพ้นให้แก่ตน

เดี๋ยวนี้ท่านทั้งหลายก็ได้มาถึงที่นี่
แล้วมานั่งกันอยู่ในลักษณะอย่างนี้ ที่ว่านั่ง
กันอยู่ในลักษณะอย่างนี้ อตมาหมายความ
ว่าพุทธบริษัทได้มาประชุมกัน จะทำอะไรให้
สมกับที่เป็นพุทธบริษัท ให้มีความเป็นพุทธ
บริษัทยิ่งขึ้นไป

อาตมาก็เลยถือโอกาสปรึกษาหารือ
ไปในทำนองว่า มันจะช่วยกันทำหน้าที่ของ
พุทธบริษัทได้มากยิ่งขึ้น ความเป็นพุทธบริษัท
นั้นต้องรู้จักทั้งประโยชน์ตน และประโยชน์
ผู้อื่น จะต้องทำความถึงพร้อมให้แก่ความ
เป็นพุทธบริษัทของตนก่อน แล้วก็บำเพ็ญ
ประโยชน์แก่ผู้อื่นเพื่อถึงพร้อมแห่งความเป็น
พุทธบริษัทของเขาด้วย

ขอให้สนใจ การที่คนคนหนึ่งจะ
คิดแต่เรื่องของตัวเอง คิดแต่ประโยชน์ของ
ตัวนั้น มันจะตกไปในฝ่ายของกิเลสเสีย
มากกว่า คือมีความเห็นแก่ตัว การที่ระลึกล
นึกถึงผู้อื่นไว้ให้พอๆ กันกับการนึกถึงตัวมัน
ก็จะป้องกันการเห็นแก่ตัวซึ่งเป็นกิเลส ขอให้
ท่านทั้งหลายจงนึกถึงผู้อื่น การนึกถึงผู้อื่นนั้น

เป็นการกระทำที่ตรงตามพระพุทธประสงค์

พระพุทธองค์ตรัสว่าการเกิดขึ้นของ
ตถาคตก็ดี การมีธรรมวินัยของตถาคตอยู่ใน
โลกนี้ก็ดี การที่จะสืบอายุศาสนาหรือธรรม
วินัยของตถาคตให้คงมีอยู่ต่อไปในโลกนี้
ก็ดี นั้นจักเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่อกุล
แก่สัตว์ทั้งหลายทั้งเทวดาและมนุษย์

ช่วยจำคำว่าทั้งเทวดาและมนุษย์
ไว้ให้ดีๆ ทำไมถึงต้องแยกพูดเป็นสองพวก
ว่าพวกเทวดาและมนุษย์ เราจะไม่พูดถึง
สิ่งที่มองไม่เห็น จะพูดเฉพาะสิ่งที่มองเห็น
กันก่อน ว่าพวกเทวดานั้นคือพวกที่สบายแล้ว
พวกมนุษย์นั้นคือพวกที่ยังมีปัญหา ยังต้อง
อาบเหงื่อต่างน้ำ พวกเทวดานั้นเป็นพวกที่
สบายแล้ว เพราะเหตุอะไรก็ตาม เช่น เพราะ

ความมั่งมี หรืออำนาจวาสนาหรืออะไรต่างๆ
ของเขา เขาก็ไม่ต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ

ฟังดูแล้วมันใกล้เคียงเหลือเกิน คน
หนึ่งยังต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ อีกคนหนึ่งไม่
ต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ หรือไม่รู้จักเหงื่อเอา
เสียทีเดียว แต่ถึงอย่างนั้นคนทั้งสองพวกนี้
ก็ยังคงการธรรมะอยู่นั่นเอง อย่าอวดดีว่า
เป็นเทวดาไปแล้วจะไม่ต้องการธรรมะ เพราะ
ว่าเทวดาก็ยังมีกิเลส มีความโลภ มีความโกรธ
มีความหลง

ถ้ากล่าวตามที่อยู่กันอยู่ทุกๆ ไปแล้ว
บางที่จะมีกิเลสประเภทราคะหรือกามราคะ
เป็นต้น หนาแน่นยิ่งไปกว่ามนุษย์เสียด้วย
ซ้ำไป เมื่อมีกิเลสแล้วก็ไม่ต้องสงสัย มันต้อง
เป็นทุกข์โดยแน่นอน นั่นพวกเทวดาก็อย่า

อวดดีไปเลย พวกที่ไม่รู้จักเหงื่อแล้วก็อย่า
อวดดีไปเลย มันจะอัดกิเลสไว้มาก แล้วมัน
ก็จะแสดงความทุกข์ออกไปในความหมาย
หนึ่ง นั่นจึงเป็นอันว่าเรามาเป็นเพื่อนที่ดีต่อ
กัน ทั้งคนที่ยังต้องอาบเหงื่อ และคนที่ไม่ต้อง
อาบเหงื่ออีกต่อไป

อย่ามาเป็นศัตรูกันเหมือนที่กำลัง
โง่กันอยู่ในบัดนี้ ซึ่งมีการต่อสู้ระหว่าง
พวกนายทุนกับชนกรรมมาชีพ คือคนที่รวยกับ
คนที่จน มาต่อสู้กันอย่างนี้มันจะมีประโยชน์
อะไร มันไม่ถูกต้องตามธรรมของพระพุทธเจ้า
ซึ่งว่าจะต้องใช้ธรรมะเป็นเครื่องแก้ไขปัญหา
ของตนๆ ด้วยกันทั้งนั้น แล้วก็ก็เป็นเพื่อน
ทุกข์ เพื่อนสุข เพื่อนร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย
ไม่ต้องเป็นศัตรูกัน ก็จะได้รับประโยชน์จาก

ธรรมะเสมอกันทั้งเทวดาและมนุษย์อย่างนี้
เมื่อระลึกรู้ได้แบบนี้แล้วมันก็เป็นาง่าย
ที่จะปฏิบัติต่อไป ที่ทุกคนจะต้องทำประโยชน์
ของตนให้ถึงพร้อม แล้วก็ทำประโยชน์แก่ผู้
อื่นพร้อมกันไปในตัว

เดี๋ยวนี้อะไรที่ร่วมกันก็คือ
ความที่ต้องมีธรรมะ จะเรียกว่าพระธรรม
ก็ได้ จะเรียกว่าศีลธรรมก็ได้ ไม่ว่าพวกไหน
ต้องมีธรรมะ จะเป็นเทวดาหรือเป็นมนุษย์
ถ้ามีความรู้สึกคิดนึกได้แล้วก็ต้องมีกิเลส
และมีความทุกข์ จะต้องใช้ธรรมะเป็นเครื่อง
ดับกิเลสและความทุกข์ เราจงรู้จักธรรมะไว้
ให้เพียงพอและถูกต้องด้วย สำหรับจะแก้
ปัญหาทั้งส่วนตัวเราและส่วนผู้อื่น

เมื่อท่านจะทำประโยชน์แก่ตนเอง

ก็ต้องอาศัยธรรมะ เมื่อจะทำประโยชน์แก่
ผู้อื่นก็ยังคงต้องอาศัยธรรมะ และอาศัย
ธรรมะเดียวๆ กันด้วย ไม่ได้แตกต่างกันไป
ที่ไหน **ธรรมะคือสิ่งที่แก้ปัญหาของมนุษย์**

ถ้าจะเกิดถามกันขึ้นว่าธรรมะคือ
อะไร ท่านทั้งหลายทุกคนที่นั่งอยู่ที่นี้ ท่าน
ลองนึกดูที่ว่า ถ้ามีการถามกันขึ้นมาว่าธรรมะ
คืออะไร คุณจะตอบตามที่เคยชินมานานแล้วว่า
ธรรมะก็คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าบ้าง
ธรรมะคือสิ่งที่ร้องตะโกนกันอยู่ที่วัดตลอด
เวลาบ้าง เป็นเล่มหนังสืออยู่ในตู้บ้าง มันก็
พูดกันอยู่แต่อย่างนี้ ถ้าอย่างนี้มันไม่สำเร็จ
ประโยชน์ มันไม่ตรงกับตัวแท้ตัวจริงของสิ่ง
ที่เรียกว่าธรรมะ

อาตมาอยากจะขอร้องให้ช่วยจำกัน

ไว้ให้แม่นยำ สำหรับคำว่าธรรมะนั้นหมายถึงอะไร ถ้าเขาถามว่าธรรมะคืออะไรก็ตอบออกไปให้ถูกตามตัวจริงของธรรมะว่า **ธรรมะคือระบอบปฏิบัติที่จำเป็นแก่มนุษย์ทุกชั้นทุกตอนแห่งวิวัฒนาการของเขา** เท่านั้นที่พอแล้ว

ธรรมะคือระบอบปฏิบัติ ไม่ใช่เรื่องพูด เรื่องเรียน หรือว่าตัวหนังสือ ต้องเป็นตัวการกระทำที่ครบถ้วนเป็นระบอบหนึ่งๆ แล้วก็เป็นการปฏิบัติที่จำเป็นแก่ความเป็นมนุษย์ จะเป็นมนุษย์ได้ก็ต้องอาศัยธรรมะที่ประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องนั่นเอง แล้วก็ถูกต้องทุกชั้นทุกตอนแห่งวิวัฒนาการของมนุษย์นั้น มนุษย์มันเคลื่อนที่ไปเรื่อยมันไม่ได้หยุดอยู่ มันเปลี่ยนแปลงไปตามกาล

เวลา นี้เรียกว่าวิวัฒนาการ

การที่มันเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาเรียกว่าวิวัฒนาการ พุดเพียงเท่านี้ก็พอจะเข้าใจได้ ว่าตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ปฏิสนธิขึ้นมาในครรภ์ของมารดาแล้ว มันก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งคลอดออกมา แล้วมันก็เปลี่ยนแปลงเรื่อยมา ใครๆ ก็มองเห็นกันอยู่เกือบจะไม่ต้องอธิบาย

ขอให้มองเห็นความเปลี่ยนแปลงว่าออกมาเป็นทารก เป็นเด็ก เป็นหนุ่มสาว เป็นผู้ใหญ่ เป็นคนแก่คนเฒ่า อย่างที่นี้ก็ดูจะมีครบอยู่แล้ว ก็ดูวิวัฒนาการคือความเปลี่ยนแปลงไปตามอำนาจของเวลา มันจึงมีขั้นตอนแห่งวิวัฒนาการเป็นขั้นๆ จะเอาหลายสิบปีเป็นขั้นหนึ่งก็ได้ ปีหนึ่งขั้นหนึ่ง

ก็ได้ เดือนหนึ่งชั้นหนึ่งก็ได้ วันหนึ่งชั้นหนึ่ง
ก็ได้ กระทั่งนาทีเดียวเป็นชั้นหนึ่งก็ได้ มัน
เปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย

จงดูให้ดีว่าเราจะทำให้ถูกต้อง
ทุกขั้นตอนของวิวัฒนาการนั้นเป็นอย่างไร
เอากันเท่าที่จะพอเข้าใจกันได้ง่ายๆ ว่าเมื่อ
เป็นทารก เป็นเด็ก ก็มีความถูกต้อง เพราะ
ความช่วยเหลือของบิดามารดา เมื่อเป็นเด็ก
วิ่งได้แล้วก็มีความถูกต้อง ก็ได้รับการอบรม
สั่งสอนดี พอเป็นหนุ่มเป็นสาวก็มีความ
ถูกต้อง เพราะรู้อะไรในทางที่สูงยิ่งๆ ขึ้นไป

เป็นพ่อบ้านแม่เรือนก็มีภาระมาก
ความถูกต้องมันก็เพิ่มขึ้นมากกระทั่งเป็นคน
เฒ่าคนแก่ ก็ถูกต้องสำหรับจะมีความเต็ม
เปี่ยมแห่งความเป็นมนุษย์ ซึ่งจะต้องเป็น

มนุษย์ที่ถูกต้องให้เต็มเปี่ยมเสียก่อนที่มัน
จะเนาเข้าโลง เข้าโลงแล้วมันก็เนา ไปดูศพ
ในโลงสีมันเป็นอย่างไร มันไม่มีความหมาย
ไม่มีอะไรที่จะต้องพูดกันแล้ว เราจะต้องเป็น
มนุษย์ที่ถูกต้องและเต็มเปี่ยมเสียก่อนแต่ที่
จะไปนอนในโลงอย่างนั้น นี่คือน้ำที่ที่จะ
ต้องมีธรรมะให้ทันแก่เวลา

อาตมาจึงขอรื้อของท่านทั้งหลาย
ที่อุตสาห์มาจนถึงที่นี่ จนมานั่งกันอยู่
ในลักษณะอย่างนี้ จงเอาปัญหาข้อนี้ไป
พิจารณาดูให้ดีว่าทำอย่างไรเราจึงจะมีความ
เป็นมนุษย์ที่ถูกต้องและสมบูรณ์ทันแก่เวลา
ถ้าว่ากันโดยที่จริงแล้วมันจะต้องมีความถูก
ต้องและสมบูรณ์ทุกชั้นตอนแห่งวิวัฒนาการ

เมื่อเป็นเด็กก็ถูกต้องหรือดีที่สุด

เท่าที่จะดีได้ เมื่อเป็นหนุ่มสาวก็มีความ
ถูกต้องหรือดีที่สุดตามที่จะดีได้ เมื่อเป็น
พ่อบ้านแม่เรือนก็มีความถูกต้องดีที่สุดเท่าที่
จะดีได้ พอเป็นคนเฒ่าคนแก่ก็ดีพร้อมสำหรับ
ตัวเอง และจะสั่งสอนผู้อื่นด้วย ขอให้เป็น
อย่างนี้ก็จะไม่เสียทีที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์
และได้พบพระพุทธศาสนา

ขอให้สนใจสิ่งๆ เดียว เรียกสั้นๆ
พยางค์เดียวว่า ธรรม หรือพระธรรม หรือ
พระธรรมเจ้า จะเรียกให้เต็มทีเต็มยศก็ต้อง
เรียกว่าพระธรรมเจ้า คือเป็นพระเป็นเจ้า
ขึ้นมา จะเรียกว่าพระธรรมก็ได้ เรียกว่า
ธรรมะอย่างบาลี อย่างคำบาลีก็ได้ เรียกเป็น
ไทยๆ สั้นๆ ก็ว่า ธรรมเพีย คำเดียว หมายถึง
ถึงสิ่งเดียวกัน เราต้องมีความรู้ความเข้าใจที่

ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่าธรรม เพราะเป็น
สิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ เพราะพระพุทธเจ้า
ท่านตรัสรู้สิ่งนี้ ท่านจึงเป็นพระพุทธเจ้า

เราก็ต้องรู้ในสิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้
และทรงนำมาสอน ธรรมในความหมายที่ ๑
ก็คือ ธรรมชาติต่างๆ ไปจะเป็นรูปธรรม
นามธรรม สังขตธรรม อสังขตธรรม อะไร
ก็ได้ เรียกว่าธรรมชาติทั้งหลาย แล้วก็เรียก
ได้ด้วยคำๆ นี้ว่าธรรม พระพุทธเจ้าก็ตรัสรู้
เรื่องนี้ว่าเป็นอย่างไร ว่าสภาวธรรมทั้งปวง
นั้นเป็นอย่างไร

ที่นี้ในธรรมชาติหรือในธรรมนี้ มันก็
มีสิ่งหนึ่งคือตัวสัจจะที่เป็นหลัก เป็นกฎเป็น
เกณฑ์อยู่ในสิ่งนั้นก็เรียกว่า กฎแห่งธรรมชาติ
หรือเป็นสัจจะ สัจธรรมที่มีอยู่ในตัวธรรมชาติ

อันนี้พระพุทธเจ้าท่านก็ตรัสรู้เรียกว่าเรื่อง
อิทัปปัจจยตา โดยเฉพาะเรื่องปฏิจจสมุพบาท
เรื่องอริยสัจจนั้นเอง รู้กฎของธรรมชาติที่เรา
เรียกกันว่าสังขธรรม เราก็รู้ตามที่พระพุทธเจ้า
ท่านตรัสรู้และได้สอน

ที่นี้ถัดมาอีก ธรรมในความหมายที่ ๓
หมายถึง หน้าที่ที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติให้ได้รับ
ประโยชน์ในการที่ได้เกิดมา เราจึงต้องปฏิบัติ
ให้ถูกตามกฎของธรรมชาติ เราต้องปฏิบัติ
ให้ถูกตามสังขธรรม เอามาเป็นธรรมสังจะ
เฉพาะเรื่องที่จะเราต้องประพฤติปฏิบัติ
แล้วปฏิบัติให้สำเร็จนี้เรียกว่าปฏิบัติธรรม
ธรรมในความหมายที่สามนี้แหละสำคัญที่สุด
จะต้องรู้และจะต้องปฏิบัติซึ่งจะเป็นสิ่งที่จะ
ช่วยได้

ในความหมายที่ ๔ ธรรมก็คือ ผล
ที่เกิดมาจากการปฏิบัตินั่นเองเป็นพวก
วิปากธรรม ปฏิบัติอย่างไรก็ย่อมได้รับผลตาม
สมควรแก่การปฏิบัติเสมอ นี่เรามีธรรมที่จะ
ต้องรู้และจะต้องปฏิบัติ

ตัวธรรมชาติก็ต้องรู้ ตัวกฎของ
ธรรมชาติก็ต้องรู้ ตัวหน้าที่ตามกฎของ
ธรรมชาติก็ต้องรู้ ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ
หน้าที่ก็ต้องรู้ ความรู้นี้เกิดมาจากการ
ปฏิบัติหลังจากการปฏิบัติแล้วจึงจะรู้จริง
รู้สำหรับมาปฏิบัตินั้นยังไม่วิจัย แต่ก็ต้องรู้
เท่าที่จะรู้ได้ ครั้นรู้แล้วเอามาปฏิบัติแล้วมีผล
เกิดขึ้นแล้ว อย่างนี้จึงจะเรียกว่ารู้จริง

ขอให้ไปคิดดูเถอะว่าเราจะรู้อะไร
จริงไม่ได้นอกจากเราทำได้ทำสิ่งนั้นลงไป ได้

รับผลมากิน มาใช้ มาสัมผัสอยู่ อย่างนี้เรียกว่า
ว่ารู้ธรรมทั้งในส่วนที่เป็นความรู้ ทั้งในส่วน
ที่เป็นการปฏิบัติ ทั้งในส่วนที่เป็นผลของ
การปฏิบัติ เรียกตามคำในพระศาสนาว่า
ปริยัติธรรม ปฏิบัติธรรม ปฏิเวธธรรม

มนุษย์เราเกี่ยวข้องกับธรรมทั้ง ๓
ชั้นนี้อยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะที่บ้าน ไม่ว่าจะที่วัด
ไม่ว่าที่ไหน เราต้องมีความรู้ในสิ่งที่เราจะต้อง
ทำ แล้วเราต้องกระทำสิ่งที่เราต้องทำ แล้ว
เราก็ได้ผลของการกระทำ ทั้งหมดที่นั่งอยู่นี้
คงจะมีต่างๆ กัน เป็นชานาก็มี ชาวสวนก็มี
ค้าขายก็มี อะไรก็มี แต่ทุกคนต้องมีความรู้
แล้วก็มี การกระทำ และมีการได้รับผลของ
การกระทำ ๓ อย่างนั้น เรียกว่าธรรมที่จะ
ต้องประพฤติกกระทำให้ถูกต้องทุกๆ ขั้นตอน

แห่งวิวัฒนาการของตนในฐานะที่เป็นมนุษย์
คนหนึ่ง

ดังนั้นจึงกล่าวว่า *ธรรมคือระบอบ
การปฏิบัติที่ถูกต้องแก่ความเป็นมนุษย์
ทุกชั้นทุกตอนแห่งวิวัฒนาการของเขา* ช่วย
จำไว้ให้ดี เดียวนี้เราอยู่ในขั้นตอนแห่ง
วิวัฒนาการอะไรอย่างไร เราต้องรู้ เราต้อง
ทำให้ถูกต้องในขั้นตอนนี้ของเรา ที่นั่งกัน
อยู่นี้ก็มีอยู่ทั้งเด็ก ทั้งหนุ่มสาว ทั้งผู้ใหญ่
ทั้งคนเฒ่าคนแก่ นี้เรียกว่าเป็นขั้นตอนตาม
ธรรมชาติ

และยังมีขั้นตอนตามหน้าที่การงาน
ที่สูงต่ำต่างกันอยู่ เช่น เป็นฆราวาสบ้าง เป็น
บรรพชิตบ้าง แม้ที่เป็นฆราวาสก็มีหน้าที่
การงานสูงต่ำต่างกัน เป็นนายก็มี เป็นบ่าว

ก็มี เป็นลูกจ้างก็มี เป็นอะไรก็มี มันมีหลาย
ขั้นตอนอย่างนี้ ต้องทำให้ถูกต้องทุกๆ
ขั้นตอน

อย่างพระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า จง
ปิดกั้นทิศทั้ง ๖ ให้ดี ก็หมายความว่าคน
คนหนึ่งนั้นมันมีเรื่องที่จะต้องทำอย่างน้อย
ก็ ๖ ทิศทาง ทิศเบื้องหน้าคือบิดามารดา
เราต้องปฏิบัติให้ถูกต้องต่อบิดามารดา
ทิศเบื้องหลังคือบุตรภรรยา ต้องปฏิบัติให้
ถูกต้องต่อบุตรภรรยา ทิศเบื้องซ้ายคือ
มิตรสหายทั้งหลาย เราก็ต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง
ต่อมิตรสหายทั้งหลาย ทิศเบื้องขวาครูบา
อาจารย์ ก็ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องต่อครูบา
อาจารย์ ทิศเบื้องบนพระเจ้าพระสงฆ์ สมณ
พราหมณ์ ผู้มีคุณธรรมสูง ก็ต้องปฏิบัติให้

ถูกต้อง ทิศเบื้องต่ำคือบ่าวไพร่คนใช้ คนที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งก็ล้วนแต่มีอยู่ด้วยกันทั้งนั้น

เราก็ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องทั้ง ๖ ทิศ
อย่างนี้ เรียกว่าเป็นผู้ปฏิบัติธรรมถูกต้อง
ทุกขั้นตอนแห่งวิวัฒนาการ อันเกี่ยวกับ
ความเป็นมนุษย์และหน้าที่การงานของ
มนุษย์นั้น

ช่วยฟื้นความจำมาให้ดีๆ เพราะ
บางคนก็เคยเล่าเคยเรียนมาก่อนแล้ว เช่นทิศ
ทั้ง ๖ นี้คงเคยได้ยินได้ฟังกันมาแล้ว แต่ไม่เอา
มาชำระสะสาง ไม่ปิดกั้นทิศทั้ง ๖ ให้ถูกต้อง
มันจึงเกิดช่องโหว่ เป็นรูรั่วสำหรับกิเลสและ
ความทุกข์หรือความผิดพลาดใดๆ มันจะได้
เกิดขึ้น ทำผิดต่อบิดามารดา ทำผิดต่อบุตร

ภรรยา ทำผิดต่อมิตรสหาย ทำผิดต่อครูบา
อาจารย์ ทำผิดต่อสมณพราหมณ์ พระเจ้า
พระสงฆ์ และทำผิดต่อผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา
ของเรา นี่คนเหล่านี้ คนชนิดนี้มันเป็นคนผิด
มันไม่มีธรรมะ ไม่เป็นมนุษย์ที่ดีที่ถูกต้องตาม
ขั้นตอนของวิวัฒนาการเลย

ท่านทั้งหลายอย่าได้เบื่อหน่าย
อย่าได้ระอา อย่าได้ท้อถอย อย่าได้ขี้เกียจ
อย่าได้อ่อนแอ จงพยายามนึกให้เห็น และ
มีความกล้าหาญที่จะทำให้มันถูกทุกชั้นทุก
ตอน และทุกทิศทุกทาง อย่างน้อยก็ ๖ ทิศ
อย่าคิดว่ามันมากเกินไป มันเหลือวิสัยที่เรา
จะทำได้ ถ้าคิดอย่างนั้นมันผิดแน่ และมันจะ
เกิดปัญหายุ่งยากขึ้นมา และมันก็จะเสียหาย
หมด

ฉะนั้นอย่ายอมแพ้ในฐานะที่เป็นลูก
ก็ปฏิบัติต่อบิดามารดาให้ดี ในฐานะที่เป็น
บิดามารดาก็ปฏิบัติต่อลูกให้ดี ในฐานะที่เป็น
เพื่อนก็ปฏิบัติต่อเพื่อนให้ดี ในฐานะที่เป็น
ลูกศิษย์ลูกหาก็ปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์ให้ดี
ในฐานะที่เป็นทายก ทายิกา เป็นผู้มีศรัทธา
ก็ปฏิบัติต่อสมณพราหมณ์ พระเจ้าพระสงฆ์
ให้ดี ในฐานะที่เป็นผู้มีอำนาจวาสนาเหนือ
เขาก็ปฏิบัติต่อบุคคลผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เช่น
ลูกจ้างเป็นต้นให้ดี อย่าเห็นว่ามันมากนัก
ชี้เกี้ยว ไม่อยากทำ อย่างนี้มันไม่ได้

เพราะว่าเกิดมาเป็นมนุษย์นั้น มัน
จะต้องทำความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ นั้น
อย่ายอมแพ้ อย่าอ่อนแอ อย่าคิดว่าหน้าที่
มันมากนัก ที่จริงมันก็ไม่มากไปกว่าที่จำเป็น

ลองฟังให้ดูให้ดี มันไม่มากไปกว่าที่จำเป็น
ฉะนั้นที่มันมีอยู่นี้มันจำเป็นทั้งนั้น เราจะ
ละเลย จะทอดทิ้งหน้าที่ใดๆ ไม่ได้ นั่นต้อง
กระทำให้ ถูกต้องทุกชั้นทุกตอนแห่ง
วิวัฒนาการ โดยวัย โดยอายุ โดยธรรมชาติ
โดยหน้าที่การงานอะไรต่างๆ

ท่านทั้งหลายมาที่นี่ ก็ลองคิดดู
เถอะว่าจะเพื่อประโยชน์อะไร หรืออาตมา
ผู้เป็นเจ้าของจะต้อนรับท่านทั้งหลายอย่างไร
อย่างน้อยก็ขอให้มองเห็นว่าอาตมามีความ
หวังและยินดีอย่างยิ่ง ต้อนรับท่านทั้งหลาย
ในฐานะที่เป็นเพื่อนพุทธบริษัทก่อนอื่น
นี่เพื่อตรงตามพุทธประสงค์โดยด่วนและ
โดยเร็ว เราเป็นเพื่อน พุทธบริษัทด้วยกัน
มีหน้าที่ที่จะตั้ง คำจุนรักษา พระศาสนา

หรือระบบแห่งพระธรรมของพระพุทธเจ้าไว้
ให้เป็นที่พักแก่สัตว์โลกทั้งปวง

ท่านทั้งหลายมาที่นี้ในความหมาย
อย่างนี้แล้ว อาตมามีความพอใจอย่างยิ่ง
รู้สึกว่าเป็นการมีลาภ เป็นการได้ดี ที่ได้มี
เพื่อนพุทธบริษัทอย่างนี้ ที่จะได้ช่วยกันทำให้
มีธรรมะหรือพระศาสนา ตั้งอยู่อย่างมั่นคง
เป็นที่พึ่งแก่สัตว์โลก สมตามพระพุทธ-
ประสงค์

พระองค์ไม่ได้ประสงค์ให้ใครแต่ละ
คนเห็นแต่ประโยชน์ตน ทำบุญแล้วก็ไป
นอนอยู่บนสวรรค์วิมานคนเดียว อย่าง
นี้มันไม่ถูกตามพระพุทธประสงค์ จะต้อง
นึกถึงสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด
แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ทุกคน

ไม่ให้มีเหลือและก็ยินดีประพฤติปฏิบัติให้เป็น
ประโยชน์แก่ทุกคน ฉะนั้นขอให้ไปคิดไปนึก
ว่าจะทำอะไรได้บ้าง ก็ขอให้ทำ

เดี๋ยวนี้ปัญหามันมีอยู่อย่างยิ่งว่า
โลกมันกำลังจะวินาศ นี่พูดแล้วมันก็ฟังดู
คล้ายกับว่าจะรุนแรง แต่ความจริงมันเป็น
อย่างนั้น คือในโลกนี้มันหนาแน่นไปด้วย
กิเลสยิ่งขึ้นทุกที มีความเห็นแก่ตัวอย่างยิ่ง
มากขึ้นทุกที ทุกหน ทุกแห่ง ทั่วไปทั้งโลก
มันจึงกระทำการที่เป็นการเห็นแก่ตัวตามกิเลส
ของตัว เอาประโยชน์ของผู้อื่นมาเป็นของตัว
โดยไม่ถูกต้อง โดยผิดธรรม ไม่มีธรรม จึงได้
เกิดการเบียดเบียนกัน ไม่รู้จักสิ้นจักสุด

เราจะเห็นว่าในโลกนี้ เวลานี้
ปัจจุบันนี้ มันก็มีการเบียดเบียนอยู่ที่นั่นที่นี้

มีสงครามอยู่ที่นั่นที่นี่ มีการทุกข์ยากแสน
สาหัสอยู่ที่นั่นที่นี่ ที่เนื่องมาจากการที่ไม่
ประพฤติธรรม มีคนที่เห็นแก่ตัวแล้วทำ
สิ่งที่ผิดธรรม มุ่งจะเอาประโยชน์ของผู้อื่น
นี้มันก็ส่วนหนึ่งที่ว่าน่าเศร้า น่าสังเวช น่าสลด
ใจ ว่าทำอย่างไรอุปัทวะจัญไรอันนี้มันจะหมด
ไปจากโลกเสียที

เดี๋ยวนี้ที่น่าดูมากไปกว่านี้อีกก็คือ
ว่า ทำไมความเจริญก้าวหน้ามันยังมีขึ้น
ในโลกแล้วทำไมโลกนี้มันยิ่งกลับมีความ
ทุกข์ มีปัญหามาก มีความเดือดร้อนมากกว่า
เมื่อยังไม่เจริญ เมื่อก่อนนี้ก็ไม่มีอะไร จะใช้
สอยสะดวก สบาย สวยงามอย่างนี้ แต่งเนื้อ
แต่งตัวอย่างนี้ก็ไม่มี อะไรๆ ก็ไม่มี เดี่ยวนี้มัน
ก็มี มีมากเหลือประมาณ มีไฟฟ้าใช้ มีถนน

หนทาง มีอะไรต่างๆ แต่แล้วทำไมมันกลับ
มีปัญหา มาก ทำไมยิ่งเจริญแล้วยิ่งมีอันธพาล

ช่วยจำคำถามนี้ติดตัวไปด้วย ไป
ปรึกษาหารือกันว่า **ทำไมยิ่งเจริญแล้วมัน
ยิ่งมีอันธพาล** อันธพาลนั้นแปลว่า โง่ มีด
เหมือนกับคนตาบอด อันธพาลมีสองชนิด
อันธพาลที่มันเป็นอันตรายแก่ตัวมันเอง นี้
เรียกว่าอันธพาลที่เลวร้ายที่สุด อันธพาลอีก
อันหนึ่งเป็นอันตรายแก่ผู้อื่น นี่มันก็เลวร้าย
มากเหมือนกัน ทำไมยิ่งเจริญยิ่งมีอันธพาล
ยังมีบ้านเรือน เครื่องใช้ไม้สอยสวยงาม การ
กิน การอยู่ เครื่องนุ่งห่ม เล่นหอย อะไรต่างๆ
เรียกว่าเจริญ อย่างมาจากชมพูรามาที่นี้เดี๋ยวนี้
ก็มาแฉับเดียว ไม่เหมือนกับเมื่อก่อน

นี่มันยิ่งเจริญด้วยถนนหนทาง ด้วย

ยานพาหนะอะไรต่างๆ เรียกว่าความเจริญ
ทั่วไปทั้งโลกมันมีความเจริญ แต่แล้วทำไม
ยิ่งเจริญมันยิ่งมีอันตราย อันธพาลพวกแรก
คือว่าโลกยิ่งเจริญมันยิ่งมีคนเป็นโรคประสาท
เป็นโรคจิต ทำตัวเองให้ลำบาก เมื่อไม่เจริญ
มีคนเป็นโรคประสาทหรือโรคจิตน้อย หมอ
เขาก็ยืนยันอย่างนี้ว่าเมื่อยังไม่เจริญคนเป็น
โรคประสาทหรือโรคจิตน้อย พออะไรเจริญ
ไปหมดอย่างนี้ คนเป็นโรคจิต โรคประสาท
มาก เข้าใจว่าท่านทั้งหลายก็คงจะมองเห็น
นี่ก็คือข้อที่ว่ายิ่งเจริญมันยิ่งเป็นอันตราย
เป็นอันตรายแก่ตัวมันเอง ในตัวมันเอง เพื่อ
ตัวมันเอง

ที่นี้ยิ่งเจริญแล้วมันยิ่งเป็นอันตราย
แก่ผู้อื่น คือมันมีอันตรายเบียดเบียนผู้อื่น มี

จี มีปล้น มีฆ่า มีอะไรมากมายยิ่งกว่าเมื่อยังไม่เจริญ เมื่อไม่มีถนนมันก็ไม่มีจีปล้นกันทั้งคันรถอย่างที่มีถนนอย่างนี้เป็นต้น ยิ่งเจริญยิ่งมีอันธพาล แม้ที่กรุงเทพฯ ในยุคที่ยังเจริญมาก ยิ่งมีอันธพาลเป็นภัยเป็นอันตรายมาก นี่ทำไมมันจึงเป็นอย่างนี้

คำตอบมันง่าย ๆ นิดเดียวเหมือนกำปั้นทุบดิน เพราะว่ายิ่งเจริญมันยิ่งไม่มีธรรมะ ยิ่งเจริญยิ่งไม่มีศีลธรรม เพราะว่ามันไปเป็นทาสของความเอร็ดอ่อยทางเนื้อ ทางหนัง ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ มันไม่บูชาพระธรรม มันไม่นับถือพระธรรม มันไปนับถือความเอร็ดอ่อยสนุกสนานทางเนื้อ ทางหนัง

ระวังให้ดีๆ ทุกคนระวังให้ดีๆ อย่า

ไปบูชาความสวย ความงาม ความเอร็ดอร่อย
ทางอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มันจะ
เกิดความเป็นอันธพาลขึ้นมาไม่ทันรู้ เดียว
นี้มันก็เจริญจนถึงกับเกิน แล้วมันก็ไปเอา
ส่วนเกิน มันก็ไปหลงส่วนเกิน เรื่องกินก็เกิน
เรื่องนุ่งห่มแต่งตัวก็เกิน เรื่องบำรุงร่างกาย
ก็เกิน บ้านเรือน เครื่องใช้ไม้สอยในบ้านเรือน
ก็เกิน มันไม่มีวันพอ มันมีของกินอย่างนี้ มัน
ก็อยากจะกินให้มากกว่านี้ แพงกว่านี้ ที่เงิน
มันไม่พอ มันมีเครื่องนุ่งห่มอย่างนี้มันก็อยาก
จะมีอย่างอื่นที่ทำให้เงินไม่พอ

มันมีบ้านเรือนอย่างนี้มันก็ยัง
จะเอาบ้านเรือนอย่างอื่นที่ทำให้เงินไม่พอ
มันขยับขยายไปในทางเกินเรื่อยไป จนได้เป็น
โรคประสาท จนได้เป็นโรคจิต หรือเมื่อไม่ได้

อย่างนั้นมันก็ไปเป็นอันธพาล ประทุษร้าย
ผู้อื่น เพื่อจะยื้อแย่งเอาประโยชน์ของผู้อื่น
มาเป็นของตน ยิ่งเจริญยิ่งไม่มีธรรมะ ยิ่งไม่มี
ธรรมะก็ยิ่งเป็นอันธพาล ยิ่งเป็นอันธพาล
ก็ไม่มีความสุขทั้งส่วนตัวเองและส่วนผู้อื่น

ขอให้เข้าใจว่าความเจริญทางวัตถุ
ล้วนๆ นั้นยิ่งเจริญยิ่งเป็นอันธพาล ยิ่งสวย
ยิ่งรวย ยิ่งอะไรก็ตามมันยิ่งเป็นอันธพาล
ช่วยไปบอกกล่าวกันให้ดีๆ และจะต้อง
ช่วยกันแก้ปัญหาคือ อย่าปฏิเสธว่าไม่ใช่
หน้าที่ของเราเป็นหน้าที่ของผู้อื่น หน้าที่
ของรัฐบาล หน้าที่ของอะไร นั้นมันไม่ถูก
ถ้าเห็นแก่พระพุทธเจ้าแล้วก็ต้องถือว่าเป็น
หน้าที่ของทุกคนที่จะต้องกระทำแก่กัน
และกันในบรรดาสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อน

ทุกข์เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมด
ทั้งสิ้น

ดังนั้นต่อไปนี้ท่านทั้งหลายจง
พยายามที่จะทำให้มีธรรมะเกิดขึ้นมา เพื่อ
จะต่อสู้กับความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ
ถ้าธรรมะมาแล้ว มันก็เป็นแสงสว่าง เมื่อ
เป็นแสงสว่างมันก็ไม่เป็นอंधพาล เพราะ
อंधพาลนั้นแปลว่ามีดี ว่าบอด ว่าไม่มีแสง
สว่าง นี้ธรรมะเป็นแสงสว่าง

ช่วยกันทุกอย่างทุกประการให้มันมี
ธรรมะเกิดขึ้น ที่กล่าวเป็นส่วนรวมแล้วก็ขอ
ให้ช่วยกัน ร่วมมือกันในฐานะเป็นพุทธบริษัท
ว่าพุทธบริษัททั้ง ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกา จะช่วยร่วมมือกันให้ธรรมะนี้กลับ
มาคุ้มครองมนุษย์

มนุษย์ทำผิดมากในเรื่องของวัตถุ จนกระทั่งธรรมะหายไป จะหามาทำยาก หยอดตาก็ไม่ค่อยจะได้ มันเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวซึ่งมิใช่ธรรมะ เราช่วยกันทำให้ธรรมะ กลับมา ช่วยกันให้มีการเล่าเรียน ช่วยให้มีการปฏิบัติ ช่วยให้มีการเผยแผ่ อบรม สั่งสอน นี่เหมือนกับที่เรากำลังทำกันอยู่นี้ ก็ขอให้มองเห็นอย่างนี้ ที่ว่ามาทอดผ้าป่าก็เป็นการบำรุง การศึกษาให้มีการศึกษาเล่าเรียนและมีการปฏิบัติ และมีการสั่งสอน

อาตมาเข้าใจว่าวัดทั้งหลายก็พร้อมที่จะทำอย่างนั้น เมื่อได้รับการช่วยเหลือจาก คฤหัสถ์ ทายก ทายิกา แล้วก็จะทำหน้าที่ของตน คือศึกษาเล่าเรียน ประพฤติปฏิบัติได้ผล แล้วก็ทำการเผยแผ่สั่งสอนต่อไป

ท่านทั้งหลายจงช่วยกันร่วมมือกับวัดในลักษณะอย่างนี้ ช่วยร่วมมือกับวัดชนิดนี้ กับวัดในลักษณะอย่างนี้ คือในลักษณะที่จะช่วยให้เกิดการศึกษ การปฏิบัติ และการเผยแผ่สั่งสอนไม่ว่าที่ไหน ที่ชุมพร ที่สวี่ที่อะไรก็ตามแล้วแต่ว่ามัน เรามันอยู่ที่บ้านไหนเมืองไหน ก็ให้ถือว่าเป็นภาระหน้าที่ที่เราจะต้องช่วยเหลือบ้านนั้นเมืองนั้น

เราไม่ช่วยแล้วใครมันจะช่วย แต่เมื่อเราช่วยแล้วทุกๆ แห่งต่างคนต่างช่วยแล้วมันก็จะเป็นการช่วยหมดทั้งประเทศหรือทั้งโลก เมืองไทยก็ช่วยเมืองไทย เมืองฝรั่งก็ช่วยเมืองฝรั่ง เมืองไหนก็ช่วยเมืองนั้น มันก็เป็นการช่วยกันหมดทั้งโลก นี่ขอให้คิดนึกอย่างนี้เถิด อย่าได้ไปเห็นแก่ตัวหรือเหวียง

หน้าที่ไปให้ผู้อื่น เราไม่อยากจะทำ เราทำ
ไม่ได้แบบนี้ไม่ควรจะคิด

ทีนี้จะเห็นชัดๆ ลงไปในวงแคบๆ
เพราะว่าในหมู่บ้านหนึ่งๆ ตำบลหนึ่งๆ หมู่
บ้านหนึ่งๆ ก็ช่วยกันปรับปรุงกิจการต่างๆ
ที่เกี่ยวกับพระศาสนาหรือพระธรรมเถิด
ขอให้ช่วยกันปลุกความสนใจในพระธรรม
ให้คนทุกคนสนใจในพระธรรม แม้แต่ลูก
เด็กๆ เล็กๆ ก็ให้มันรู้จักร้องเพลงที่เกี่ยวกับ
พระธรรม อย่าให้มันไปร้องเพลงที่ทำจิตใจ
ให้เป็นเหยื่อของกิเลส ปีศาจร้ายเลย เด็กๆ
ชอบร้องเพลงที่ส่งเสริมกิเลส เพราะผู้ใหญ่
มันชอบอย่างนั้น มันสอนกันอย่างนั้น หรือ
มันอำนวยการอย่างนั้น

นี่เราช่วยกันเสียใหม่ ผู้ใหญ่อย่าร้อง

เพลงส่งเสริมกิเลส สอนเด็กๆ ให้รู้จักร้อง
เพลงของพระธรรม จะตัวเล็กตัวน้อยอะไร
ก็เอามาสอนให้ร้องเพลงพระธรรมให้จนได้
เป็นการศึกษารรณะโดยไม่รู้สึกรู้สีกตัว ให้ทำ
อย่างอื่นเขาไม่สนุก เขาไม่อาจจะทำ แต่ถ้าให้
ร้องเพลงมันพอจะสนุกบ้าง และเขาก็คงจะทำ
นั้นช่วยกันทุกคนมีลูกมีหลานตัวเล็กตัวน้อย
ให้มันรู้จักร้องเพลงพระธรรม อยู่คนเดียวก็
ร้องฟังคนเดียว

อาตมาจะเล่าสักนิดหนึ่งว่า เมื่อ
พระพุทธรองค์ ประทับนั่งอยู่องค์เดียว
พระองค์ทรงร้องเพลงอิทัปปัจจยตา เรื่อง
ปฏิจจสมุปบาท นี้ไม่ใช่เป็นการกล่าวจ้วงจาบ
พระพุทธรเจ้า หรือลดลงมาเป็นเรื่องต่ำๆ คือ
ท่านประทับนั่งอยู่องค์เดียวก็กล่าวขึ้นมาโดย

องค์เดียว ฟังอยู่คนเดียวว่า อาศัยตาด้วย รูป
ด้วย เกิดจักขุวิญญาณ ๓ ประการนี้ถึงกันเข้า
เรียกว่าผัสสะ เพราะมีผัสสะเป็นปัจจัยก็มี
เวทนา มีเวทนาเป็นปัจจัยก็มีตัณหา มีตัณหา
เป็นปัจจัยก็มีอุปาทาน อุปาทานเป็นปัจจัยก็
มีภพ ภพเป็นปัจจัยก็มีชาติ ชาติเป็นปัจจัย ก็
มี ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกขะ โทมนัส
อุปายาส

เมื่อพูดเรื่องตาจบแล้ว ท่านก็
ร้องเพลงเรื่องหู หูก็เสียงอาศัยกันเกิด
โสตวิญญาณ ๓ ประการนี้เรียกว่าผัสสะ
เหมือนกันอีกเรื่องตา เรื่องหู เรื่องจมูก เรื่อง
ลิ้น เรื่องกาย เรื่องใจ ฉะนั้นการร้องเพลง
อิทัปปัจจยตา หรือที่เรียกว่าปฏิจจสมุปบาท
มันเป็นหลักของการเกิดแห่งความทุกข์ และ
ความดับทุกข์โดยตรง

ทำไมเราไม่เอาเรื่องความทุกข์และความดับทุกข์โดยตรงมาร้องเพลงกันตามอย่างพระพุทธเจ้าบ้าง อาตมาขอร้องว่า ถ้ายังไงๆ ก็ช่วยร้องเพลงที่มันประกอบไปด้วยธรรมะให้ลูกเด็กๆ เขานิยมร้องให้คนแก่ๆ ก็จะได้ฟัง ชินหูเข้ามันก็จะดังไปในทางของธรรมะ นี่ก็เรียกว่าเป็นการช่วยกันปรับปรุงส่งเสริมให้มีการศึกษา มีการปฏิบัติ มีการเผยแผ่อยู่ในตัวมันเอง

ให้ตัวเล็กตัวน้อยมันก็เผยแผ่ธรรมะได้ ร้องเพลงธรรมะให้ยายแก่ฟัง เพราะว่ายายแก่อ่านหนังสือไม่ออก ลูกเด็กๆ เขาร้องเพลงให้ฟังมันก็ดีอยู่แล้ว นี่มันมีเรื่องที่จะทำได้มากมายถึงอย่างนี้ ขอให้ช่วยจดช่วยจำกันเอาไป จะทำได้อย่างไรเท่าไรก็ขอให้ทำให้

เต็มที นี่คือการปรึกษาหารือ

เมื่อเรามาพบกันที่นี้ ปีหนึ่งพบกัน
ครั้งหนึ่งก็ยังมีดี แต่ว่าพบกันที่ไรก็ขอให้ได้
มีการปรึกษาหารือที่จะให้ธรรมะกลับมา
ให้ศีลธรรมกลับมา ให้พระเป็นเจ้ากลับมา
มาครองโลกนี้ให้มีความสุข เป็นผาสุก มัน
กำลังจะวินาศอยู่แล้ว มันลุ่มหลงทางวัตถุ
มากจนเกินไป เกินยิ่งกว่าเกิน เราช่วยกัน
ต่อต้านเพื่อประโยชน์ของคนทุกคนทั้งเทวดา
แลมนุษย์ คนจนกับคนรวยกำลังรบราฆ่าฟัน
กัน ถ้าธรรมะเข้ามาแล้วเขาหยุดได้ นั่นเรา
ช่วยธรรมะเข้ามาเถิด คนจนกับคนรวยก็จะ
เลิกรบกัน

ในโลกนี้เวลานี้มันอยู่ในเรื่องนี้ คือ
เรื่องของคนที่ยากจนกับคนที่ร่ำรวยมันเกิด

เป็นลัทธิ ถือลัทธิแบ่งแยกกัน เพื่อจะรักษา
ประโยชน์ของตนจนเป็นเหตุให้ประเทศชาติ
รบกันอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ขึ้นรบกันในรูปนี้
ใช้อาวุธร้ายกาจไม่เท่าไรโลกนี้ก็จะวินาศ

มาทำความเข้าใจกันเสียใหม่ให้ทุก
คนรู้ว่าธรรมะคืออะไรในประเทศของตน
กระทั่งออกไปนอกประเทศ เราสามารถจะ
เผยแผ่ธรรมะออกไปนอกประเทศ ในภาษา
ต่างประเทศ ก็ให้เป็นหน้าที่ของคนที่ทำได้
ขอให้กระทำ เราทำไม่ได้ก็สนับสนุนด้วย
ให้กำลัง ให้ความสะดวก ให้ความร่วมมือ
ก็เชื่อว่ามีส่วนแห่งการกระทำด้วย

ดังนั้นจึงขอให้ถือเป็นหลักว่าเรา
จะร่วมแรงกันในพุทธบริษัททั้ง ๔ ทั้งภิกษุ
ทั้งภิกษุณี ทั้งอุบาสก ทั้งอุบาสิกา ช่วยกัน

สืบอายุพระศาสนาของสมเด็จพระศาสดา
ไว้เป็นที่พึ่งแก่สัตว์โลกทั้งเทวดาแลมนุษย์
ตลอดกาลนาน

นี่คือข้อที่อาตมาตั้งใจ มีความ
ประสงค์ที่จะพูดกับท่านทั้งหลาย ในลักษณะ
ที่เป็นการศึกษาหารือ ปีหนึ่งครั้งเดียว
ก็ยิ่งดี ขอได้รับฟัง ขอได้จำไป คิดเอาไปในใจ
ไปคิดนึก ปรึกษาหารือกันต่อๆ ไปให้ธรรมะ
กลับมา

บ้านไหนเมืองไหนก็ขอให้ธรรมะ
กลับมาเป็นเครื่องคุ้มครอง คือกลับมีศีลธรรม
ซึ่งมีหลักใหญ่ๆ ว่าจะต้องยอมรับว่าเราเป็น
เพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมด
ทั้งสิ้น ดังนั้นเราจะต้องระมัดระวังให้ดีอย่า
สะเพร่า เราต้องควบคุมตัวเองให้ดี บังคับ

ความรู้สึกให้ดี อย่าให้ทำอะไรลงไปผิดจาก
หลักที่ว่าทุกคนเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย
ด้วยกัน

เดี๋ยวนี้เขาฆ่าฟันกันอย่างไร เขา
เบียดเบียนกันอย่างไร ไม่มีความหมายที่ว่า
ทุกคนเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกัน
เหลืออยู่เลย เราฟื้นความถูกต้องอันนี้ขึ้น
มาใหม่ ความถูกต้องของพระธรรม ว่าสัตว์
ทั้งหลายเป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย
ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น แม้แต่สัตว์เดรัจฉาน
มันก็เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย สิ่งใด
มีชีวิตแล้วก็ขอให้ถือว่ามันเป็นสิ่งที่มีความ
รู้สึก แล้วก็ถือว่ามันก็เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ
ตาย

แม้แต่ต้นไม้อย่างนี้ก็ถือว่ามันเป็น

เพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ลองไม่มีต้นไม้
มนุษย์ก็อยู่ไม่ได้ตายหมด ก็คิดง่าย ๆ ก็มอง
เห็นทุกคนว่าลองในโลกนี้ไม่มีต้นไม้อย่าง
เดียวเท่านั้น มนุษย์อยู่ไม่ได้ก็ตายหมด จึง
ต้องถือว่ามนุษย์เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย
กันกับต้นไม้ สัตว์เดรัจฉานหรืออะไรต่างๆ ไป
ถ้าเราทำผิดแล้วเราจะลำบาก

เดี๋ยวนี้เราออกตัณญาต่อสิ่งที่มีบุญ
คุณ สัตว์ทั้งหลายก็มีบุญคุณ ต้นไม้ก็มีบุญ
คุณ เราก็ไปทำลายมันเสีย เรามัน เป็นสัตว์
ออกตัณญาทำลายสิ่งที่มีบุญคุณ เช่น ต้นไม้
มันมีบุญคุณทำไมจะต้องไปทำลายมัน
ต้นไม้เป็นของโปรดปรานของพระพุทธเจ้า
เราเคารพพระพุทธเจ้าแล้วเราจะไปทำลาย
สิ่งโปรดปรานของพระองค์ได้อย่างไร

ถ้าไม่มีต้นไม้ เราชอดชีวิตอยู่ในโลก
นี้ไม่ได้ ในทางอาหารการกิน ในทางการเป็น
อยู่ในทางการหายใจ อะไรก็ตาม ไม่มีอากาศ
ที่ถูกต้องสำหรับจะหายใจถ้าไม่มีต้นไม้ เรื่อง
มันลึกมากถึงขนาดนี้

เต๋กๆ เคยอ่านหนังสือเรื่องเนื้อสมัน
อกตัณญู อาตมาพูดอย่างนี้หลายคนคงจะ
นึกได้ หนังสือสอนธรรมจรรยา นิทานสุภาชิต
หรืออะไรทำนองนี้ ก็มีเรื่องเนื้อสมันอกตัณญู
เล่ามาสั้นๆ อีกที่หนึ่งก็ได้ว่า เนื้อสมันตัวหนึ่ง
เห็นนายพรานถือปืนตามมา มันก็วิ่งเข้าไปซุก
อยู่ในสมุทุมพุ่มไม้ดก ใบดก นายพรานเดินมา
ไม่เห็นก็เดินเลยไป มันก็รอดตาย และสัตว์
อกตัณญูตัวนี้มันก็เกิดกินใบไม้ของสมุทุมพุ่ม
ไม้นั่นเอง จนหมดเกลี้ยงไปหมด ทีนี้พอ
นายพรานย้อนกลับมามันก็เห็น แล้วมันก็ยิง

เนื้อสมันตัวนั้นตาย เนื้อสมันอกตัณฺณูตัวนั้น
มันมีโทษถึงตาย

เดี๋ยวนี้มนุษย์เราก็กำลังเป็นเนื้อ
สมันอกตัณฺณู สิ่งใดในโลกที่มีประโยชน์
แก่มนุษย์ มนุษย์ได้อาศัยมาช้านานแล้ว
แต่ตีกด้าบรรพ์โน้น เดี่ยวนี้เราก็กมาช่วยกัน
ทำลายมันเสียจนขาดแคลน จนทุกข์ยากจน
ลำบาก จนกระทั่งว่าไม่มีน้ำจะทำนา นี้ก็
เพราะว่าประทุษร้ายต่อธรรมชาติที่มีบุญคุณ
นั้นมากเกินไป

จำใจความข้อนี้ไว้ดี ๆ อย่าได้ทำลาย
อะไรที่มันเป็นสิ่งที่มีประโยชน์บุญคุณต่อ
มนุษย์ คนอื่นเขาก็ทำลายกันมากมายแล้ว
ช่วยกันต่อต้าน ช่วยกันแก้ไข ช่วยกันชี้แจง
ให้หยุดการทำลายสิ่งที่เป็นบุญคุณต่อมนุษย์

นี่ก็เป็นการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่งด้วย เหมือนกัน เราเองก็ไม่ทำ เราก็ก็นำลายทรัพย์สินของธรรมชาติอย่างที่ได้ยินว่า มันทำลายป่าจนวินาศ หรือว่าใช้ไฟฟ้าช็อตบ้าง ใช้ลูกระเบิดบ้าง ระเบิดปลาจนหมดไปเป็นอ่าวๆ ในทะเล น้ำมันเป็นการทำลายสิ่งที่มีประโยชน์ หรือมีบุญคุณแก่มนุษย์ แล้วบาปมันก็จะย้อนมาถึงมนุษย์ แล้วมนุษย์ก็ต้องลงนังเป็นทุกข์ หมดความเป็นมนุษย์ เหลือแต่คนที่ทนทุกข์เพราะไม่มีธรรมะเลย

จึงหวังว่าท่านทั้งหลายจะได้ช่วยกันเอาความหมายของคำว่าธรรมะนี้ไปคิดนึกศึกษาพิจารณา จนกระทั่งเห็นจริงว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดยิ่งกว่าสิ่งใด อาตมาพูดแล้ว ท่านคงจะไม่เชื่อ แต่อาตมาก็จะพูด พูดว่า

ธรรมะนี้จำเป็นยิ่งกว่าข้าวปลาอาหารที่เรา
กินอยู่ทุกวันเสียอีก เราไม่ได้กินข้าวปลา
อาหารมันอาจจะตายก็ได้ แต่มันไม่สูญเสี
ความเป็นมนุษย์ เราลองไม่มีธรรมะเถิด เรา
จะสูญเสีความเป็นมนุษย์ ไม่มีความเป็น
มนุษย์ แล้วอย่างไรหน่มันจะร้ายแรงกว่ากัน

ธรรมะจำเป็นสำหรับความเป็น
มนุษย์ยิ่งกว่าสิ่งใด ต่อเมื่อมีชีวิตแล้วจึงค่อย
หาอาหารกิน หาเสื้อผ้ามานุ่งห่ม หาบ้านเรือน
อยู่ หาอะไรต่างๆ ตามที่จะต้องมี แต่ให้เป็น
มนุษย์กันเสียก่อน อย่าเป็นแต่เพียงสักว่าคน
เลย มันไม่ดีกว่าสัตว์เดรัจฉานก็มากนัก

ฉะนั้นถ้ามีชีวิตอยู่ก็ขอให้มีชีวิตอย่าง
มนุษย์เถิด อย่ามีชีวิตอย่างคนสักว่าคนนี้
เลย นี่เป็นมนุษย์เป็นได้เพราะใจมันสูงสมกับ

คำวามนุษย์ มีแสงสว่างที่จะอยู่เหนือกิเลส และเหนือความทุกข์โดยประการทั้งปวง นี้เรียกว่าเป็นมนุษย์ มาปรึกษาหารือกันอย่างนี้ทุกปีก็เป็นสิ่งที่น่าชื่นใจ

หวังว่าท่านทั้งหลายคงจะเข้าใจ และคงจะพอใจในการที่ได้มาปรึกษาหารือกันด้วยเรื่องนี้เป็นประจำปี แล้วก็เอาไปกระทำให้มันมีความหมาย ให้ความฝืนนั้นกลายเป็นความจริงขึ้นมา สั่งสอนลูกหลานเล็กๆ ทั้งหลายให้มีความเข้าใจข้อนี้ให้ถูกต้องข้อนี้ยิ่งๆ ขึ้นไป ไม่เท่าไรทุกหนทุกแห่งก็จะประกอบไปด้วยศีลธรรมหรือธรรมะ มีความสงบสุข ทำโลกนี้ให้เป็นโลกของพระศรีอารีย์ได้ทันเห็นทันตา

หวังว่าพุทธบริษัททุกคนคงจะเข้าใจ

ข้อความดังที่ได้กล่าวมานี้ และเมื่อเห็น
แก่พระ พุทธองค์ เพื่อจะสนองพระพุทธร-
ประสงค์ก็ดี เพื่อจะบูชาพระคุณอันใหญ่ยิ่ง
ของพระองค์ก็ดี

จงช่วยกันกระทำอย่างนี้ คือให้
ธรรมะกลับมาครองโลกเป็นแสงสว่าง
สำหรับโลก มีจิตใจหลุดพ้นจากกิเลสและ
ความทุกข์ ลุถึงสิ่งที่เรียกว่าโมกข์ อย่างที่ท่าน
ตั้งใจจะมาเยี่ยมสวนโมกข์ให้ได้ความหมาย
ของคำว่าโมกข์กลับไปดังที่กล่าวมาแล้วนั้น

ทั้งหมดนี้เป็นความหวัง เป็นความ
ประสงค์ของทุกคน ควรจะเป็นของทุกคน
และร่วมกันทำให้เกิดความสมประสงค์ขึ้น
มา เพราะเหตุที่ว่าเรายังมีความเชื่อ ความ
เลื่อมใสในพระรัตนตรัย ถือพระรัตนตรัยเป็น

หลักประจำใจอยู่ด้วยกันทั้งนั้น ขอให้เป็น
ผลสำเร็จตามความประสงค์ทุกๆ ประการ

ธรรมเทศनावิสาขนา สมควรแก่เวลา
ขอยุติไว้แต่เพียงนี้ เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้.

“

... ปัจจุบันนี้

มันก็มีการเบียดเบียนอยู่ที่นั่นที่นี่

มีสงครามอยู่ที่นั่นที่นี่

มีการทุกข์ยากแสนสาหัสอยู่ที่นั่นที่นี่

ที่เนื่องมาจากการที่ไม่ประพฤติธรรม

มีคนที่จะเห็นแก่ตัวแล้วทำสิ่งที่ผิดธรรม

มุ่งจะเอาประโยชน์ของผู้อื่น ...

”

-พุทธทาสภิกขุ-

รายชื่อผู้ร่วมสมทบทุน

คุณกนกพร อัมพวัน

คุณจรรยา - คุณสัมพันธ์ กล้าเถื่อน

คุณจุลลดา ผุงพิลา

คุณฉันทวรรณ ยันตรีสิงห์

คุณชูเกียรติ ขจรไกรพิพัฒน์

คุณจิตติพร ผุยรอด

คุณทิวา จิรพัฒน์กุล

คุณธนิกา ดวงธนู

พล.ต.ต.চারंग แสงวงวัฒนกุล

คุณนันทกร ฉัตรชัยสกุล

คุณบรรจวบ - คุณน้อมใจ พงษ์พานิช

คุณบริรักษ์ เทศะศิลป์

คุณบุญเรือน ปรางทอง

คุณประเทือง กลิ่นศรีสุข และครอบครัว

คุณปรีชา - คุณสุกัญญา คงธนรัตน์

คุณปัทมา เตชะสุวรรณวงศ์

คุณผุสดี สมบูรณ์ดำรงกุล

คุณพรศรี บุญบรรเจิดศรี

รายชื่อผู้ร่วมสมทบทุน

คุณพร้อม จุฑะเตมีย์
คุณพิศิษฐ์ ชัยมงคล
คุณไพลิน จิรพัฒนกุล
คุณภัทริน สิริพรภัก
คุณภูวเดช ห่อเพชร
คุณมารยาท อุ่นพันธ์
คุณมุกดา ตันติพิศาลกุล
อุบาสิกาคุณรัญจวน อินทรกำแหง
คุณวิลาวรรณ แซ่อื้อ
คุณวิลาวัลย์ สีอ่อน
คุณวิไลพร พูนพนิช
คุณวีรเมน รามางกูร
คุณสงวนศรี อิฐากรพันธ์
คุณสถาพร ไชยวณิชการ
นพ.สมชัย วงศ์เวชสวัสดิ์
คุณสุกัญญา มากวิจิตร
คุณสุขวสา สุนทรชัย
คุณสุดาพันธ์ อิงคะวณิช

รายชื่อผู้ร่วมสมทบทุน

คุณอรพิน เศรษฐภาคย์ และ คุณทรงศรี ตั้งศรี
ไพโรจน์

คุณอรวิภาญจน์ ชัยมงคล

คุณอรอนงค์ สอาดพรรค

คุณอาทิตย์ยา ชัยมหาวงศ์ และ คุณรินนภา เลี้ยวหิรัญ

คุณอุษา วงษ์จำปา

ด.ญ.เอกวดี ชัยมงคล

คุณเอกวุฒิ - คุณวิมล พุยรอด

บริษัท พอเพียงเทคโนโลยี จำกัด

เพื่อนๆ บจก.ทิปโก้ เอฟแอนด์บี และ บมจ.ทิปโก้ฟู้ดส์

กสิกรรม
วิไล
วิไล

BIA BOOK Club

สวนโมกข์กรุงเทพ

บริการ
จัดส่งหนังสือ
ทางไปรษณีย์
ทั่วประเทศ

email: bookclub@bia.or.th • facebook.com/bookclub.bia

facebook.com/buddhadasaarchives

สอบถาม: ห้องหนังสือและสื่อธรรม เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๗.๓๐ น. ทุกวัน
โทร. ๐๒ ๙๓๖ ๒๘๐๐ ต่อ ๕๑๐๑ / ๕๑๐๒ • โทรสาร ๐๒ ๙๓๖ ๒๖๘๘

#instaDham

"เพราะธรรมะมีอยู่ในทุกที่ ...

BIA จึงอยากชวนทุกคนมาร่วมกันฝึกมองโลกอย่างเป็นธรรม ผ่าน APP : instaDham ที่มีธรรมคำสอนจากพระอาจารย์ รวบรวมไว้ให้หยิบใช้ใส่ธรรมและแบ่งปันกันเรียนรู้ไป ให้ธรรมะ ไปอยู่ในชีวิตประจำวันอย่างเป็น รูป-ปะ-ธรรม ให้ดวงตาเห็นธรรม จากโลกสมมติ (Online) จนหวังว่าดวงตาจะเห็นธรรมในโลกจริง

หรือถ่ายรูปแล้วเขียนธรรมะที่เห็นไว้ใต้ภาพ พร้อมระบุสถานที่ แล้ว #instadham หรือ ลง facebook แล้วโพสมาที่ instaDham เราจะคัดเลือกเพื่อรวมเป็นปฏิทิน / หนังสือภาพฉบับพิเศษ ที่ธรรมมาจากทุกคนหรือกิจกรรมด้านอื่นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป ... เมื่อดวงตาเห็นรูป ดวงตาจึงเห็นธรรม"

Available on the
App Store

ANDROID APP ON

Google play

“... จงพยายาม
ที่จะทำให้มีธรรมะเกิดขึ้นมา
เพื่อจะต่อสู้กับความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ
ถ้าธรรมะมาแล้วมันก็เป็นแสงสว่าง
เมื่อเป็นแสงสว่างมันก็ไม่เป็นอันตราย
เพราะอันตรายนั้นแปลว่ามีดี ว่าบอด
ว่าไม่มีแสงสว่าง ...”

สมทบการผลิต ๘ บาท

5500001018608